

Sygn. akt I UK 412/18

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania A.T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 2 października 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 lipca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
bez obciążania skarżącego kosztami zastępstwa
procesowego pozwanego organu rentowego w postępowaniu
kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 19 lipca 2018 r. oddalił apelację ubezpieczonego A.T. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. z dnia 23 lutego 2018 r. oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 20 października 2017 r. odmawiającej przyznania mu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W sprawie tej ustalono, że ubezpieczony w okresie od 28 lutego do 27 października 1977 r. pracował w H. w D. jako wykłuwacz żużla. Od 27 października 1977 r. do 26 czerwca 1978 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową,

a po powrocie z wojska nadal pracował jako wykłuwacz żużla. Następnie, a po kursie na murarza pieców przemysłowych, w latach 1978 - 1995 pracował w takim charakterze. W okresie od 18 września 1989 r. ubezpieczony był delegowany do pracy w NSZZ S., w którym od września 1989 r. do listopada 1991 r. pełnił funkcję przewodniczącego, a od 1991 r. był zastępcą przewodniczącego.

W takim stanie faktycznym Sąd drugiej instancji uznał odwołanie za nieuzasadnione, gdyż łączny okres pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł tylko 12 lat, 4 miesiące i 5 dni pracy w warunkach szczególnych na stanowiskach wykłuwacza żużla oraz murarza pieców przemysłowych. Do okresu pracy w warunkach szczególnych zaliczył również okres odbywania przez niego zasadniczej służby wojskowej. Nie uwzględnił natomiast jako pracy w warunkach szczególnych okresu, w którym ubezpieczony został oddelegowany do pracy związkowej. Pokreślił przy tym, że zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. okresami pracy zaliczanymi do stażu pracy wymaganego do uzyskania wcześniejszej emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Natomiast okresowe przerwy, w których pracownik nie wykonywał prac o znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznym stopniu uciążliwości czy wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, nie podlegają uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, ponieważ ubezpieczony nie był w okresach przerwy w wykonywaniu szczególnego zatrudnienia narażony na działanie czynników szkodliwych lub niebezpiecznych. Dlatego okresy oddelegowania ubezpieczonego do pełnienia funkcji przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego zakładowej organizacji związkowej nie podlegają zaliczeniu do pracy w szczególnych warunkach. Skoro ubezpieczony nie wykazał wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach, to nie było podstaw do przyznania mu wcześniejszej emerytury.

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zarzucił naruszenie art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.) w

związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1982 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) przez błędną wykładnię polegającą na niezaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach okresu zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy na podstawie art. 31 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, w którym ubezpieczony pełnił funkcję przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego zakładowej organizacji związkowej, którego uwzględnienie dawałoby ubezpieczonemu 15 lat pracy w szczególnych warunkach wymaganych do ustalenia prawa do wcześniejszej emerytury.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na potrzebę wykładni art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia w zakresie doliczenia do okresu pracy w szczególnych warunkach wymaganego do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury różnych okresów przerw w pracy i okresów jej niewykonywania, a także na brak ugruntowanej wykładni w zakresie zaliczenia do wymaganego stażu pracy okresu zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy w warunkach szczególnych przez pracownika pełniącego funkcje związkowe. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, alternatywnie domagał się o uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury od daty złożenia wniosku o świadczenie emerytalne.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie od skarżącego kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. W razie powołania przesłanki przedsądu w postaci potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, do skarżącego należy wykazanie, że określony

przepis prawa budzi poważne wątpliwości, które nie doczekały się wykładni, bądź ich niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że autor skargi kasacyjnej nie wykazał istnienia takiej przesłanki przedsądu. W przedmiotowej sprawie sporne było posiadanie przez skarżącego wymaganego 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach wobec odmowy uznania za takie zatrudnienie okresu oddelegowania go do pracy związkowej, w którym nie wykonywał szczególnego zatrudnienia. Tymczasem ustawowym warunkiem nabycia spornych uprawnień emerytalnych według art. 184 ustawy emerytalnej jest przepracowanie wymaganego stażu pracy do 1 stycznia 1999 r. w wymiarze co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. W tym zakresie Sądy obu instancji uznały, że skarżący pracował tylko 12 lat, 4 miesiące i 5 dni pracy w szczególnych warunkach wymienionej w wykazie A dziale XIV poz. 10 i dziale III poz. 6 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Równocześnie nie zaliczyły do wymaganego stażu szczególnego zatrudnienia ubezpieczonego w H. w D. w okresie od 18 września 1989 r., w którym pełnił on funkcje przewodniczącego i wiceprzewodniczącego organizacji związkowej (NSZZ „S.”) w zakładzie pracy, ponieważ w czasie pełnienia tych funkcji nie wykonywał prac o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia i nie był narażony na działanie czynników szkodliwych.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Tylko taka praca świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy

obowiązującym na danym stanowisku pracy przyczynia się do faktycznego obniżenia sprawności lub wydolności organizmu, dlatego tylko osoba faktycznie wykonująca szkodliwe lub uciążliwe zatrudnienie może nabyć prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Stanowi to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach, a stosowne przepisy należy wyklądać w sposób ścisły. W konsekwencji wykluczone jest uwzględnianie do stażu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze innych równocześnie wykonywanych prac lub zajęć w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (por. między innymi wyroki: z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LexPolonica nr 1762480; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LexPolonica nr 2375445; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, LexPolonica nr 4364865; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LexPolonica nr 2133261). W szczególności nie podlega wliczeniu do okresu pracy w szczególnym charakterze nauczyciela urlop bezpłatnego udzielonego nauczycielowi przez szkołę w celu pełnienia z wyboru funkcji burmistrza lub jego zastępcy (wyrok Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2001 r., II UK 122/04, OSNP 2005 nr 15, poz. 232). Tak samo jest w przypadku przeniesienia pracownicy do innej pracy z powodu ciąży ze względu na wykonywanie w takim okresie tylko pracy, która nie może być szkodliwa dla zdrowia pracownicy ciężarnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 listopada 2012 r., II UK 82/12, OSNP 2013 nr 19-20, poz. 230). U podstaw takiej wykładni leży argumentacja, że wyłącznie pracownik wykonujący rzeczywiście i stale pracę w warunkach szczególnych jest - w zakresie wieku emerytalnego - uprzywilejowany w stosunku do pracownika niewykonywającego pracy w takich warunkach, ponieważ podczas wykonywania szczególnego zatrudnienia był narażony na działanie czynników szkodliwych dla jego zdrowia. Nie obejmuje to przerw w wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych, podczas których skarżący takiej pracy faktycznie nie wykonywał i nie był narażony na działanie szkodliwych warunków środowiska pracy. Za utrwaloną należy uznać wykładnię, że okres pełnienia funkcji związkowej, podczas której działacz związkowy nie wykonywał szczególnego zatrudnienia, nie podlega wliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych wymaganego do

ustalenia oprawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015 r., III UK 131/14, OSNP 2016 nr 11, poz. 144), co nie wymaga postulowanego w skardze dokonywania kolejnej wykładni materialnoprawnych podstaw kasacyjnego zaskarżenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., bez obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego pozwanego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym (art. 102 k.p.c.).

as